

*Heidi Grönstrand, Siru Kainulainen, Kati Launis,
Viola Parente-Čapková & Lea Rojola*
Kotimainen kirjallisuus, Turun yliopisto

Miten kirjallisuus on maailmassa?

Millainen on kirjallisuuden ja maailman välinen suhde? Miten kirjallisuus on maailmassa? Miten kirjallisuuden materiaalisuus vaikuttaa tapaamme lukea tekstejä? Miten kirjallisuus osallistuu todellisuuden tuottamiseen? Entä miten sukupuoli- ja luokkaero, eläimet ja luonto kirjoittautuvat tekstiin?

Muun muassa tällaisiin kysymyksiin Turun yliopiston kotimainen kirjallisuus etsii vastauksia. Yksi oppiaineen opetusta ja tutkimusta yhdistävä lähtökohta on kontekstuaalinen lähestymistapa kirjallisuuden ja kulttuurin ilmiöihin. Kirjallisuus nähdään osana maailmaa, ei muusta maailmasta irrallisena saarekkeena. Opetamme ja tutkimme aktiivisesti suomalaisen kirjallisuuden historiaa. Tällä hetkellä 1800-luku, vuosisadan vaihde ja sotienjälkeinen modernismi ovat tärkeässä asemassa. Entistä useammin tutkimuskohteiksi valikoituu kuitenkin nykykirjallisuus sekä erityisesti uusi lyriikka. Keskeistä on myös lasten- ja nuortenkirjallisuuden tutkimus.

Oppiaineen tutkijoiden ja opettajien teoreettiset lähtökohdat kumpuavat monesta eri suunnasta. Feministinen tutkimus ja queer-tutkimus ovat kuuluneet oppiaineen ohjelmaan jo 1980-luvulta lähtien, ja niihin liittyvää tutkimusta tehdään edelleen aktiivisesti. Tutkimusnäkökulmien laaja-alaisuudesta kertoo myös se, että luokkaan, etnisyyteen ja monikielisyyteen kytkeytyvät ilmiöt ovat tutkijoiden kiinnostuksen kohteena. Viime vuosina oppiaineessa on nostettu esiin erilaisia kirjallisuuden materiaalisuuteen liittyviä kysymyksiä, joiden tutkimiseen on käytetty mm. uusmaterialismia, ekokritiikkiä ja posthumanismia hyödyntäviä teorioita.

Hankkeita, monitieteisyyttä ja kansainvälisyyttä

Oppiaineessa on parhaillaan käynnissä useita tutkimushankkeita. Koneen Säätiön rahoittaman tutkimushankkeen SOMAn (*Sotkuiset maailmat*, 2016–2018) tavoitteena on käsitteellistää uudella tavalla materiaalsen maailman ja taiteen välisiä suhteita liikkumalla pois ihmiskeskeisen ajattelun alueilta. Hanke pyrkii kehittämään ns. posthumanistista lukutapaa monenlaisten tutkimusaineistojen avulla. Hankkeen tutkijat pohtivat, miten inhimilliset ja ei-inhimilliset oliot – eläimistä fantasiahahmoihin – kietoutuvat toisiinsa erilaisissa taideteoksissa. Miten taiteen tutkimus voi kehittää post-

humanistista ajattelua? Minkälaisia käsitteitä ja lukutapoja se tarvitsee osallistuakseen kestävämmän tulevaisuuden rakentamiseen? Miten taideteokset ajattelevat niin ihmistä kuin eläintä uudella tavalla ja miten ne osallistuvat ilmaisutavoillaan materiaalisen maailman toimintaan?

Kirjallisuuden monikielisyys nyky-Suomessa -hankkeessa (2014–2016) tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin yhteenkietoutumisia. Tutkijat ja taiteilijat paneutuvat yhdessä nykykirjallisuuden ja -sarjakuvan monikielisyyteen, niin tekstuaalisiin kuin institutionaalisiin ulottuvuuksiin sekä myös monikielisyyden visuaalisiin esittämisen tapoihin. Hankkeessa avataan myös niitä jännitteitä, joita historiasta juontuvat yksikielisyyden normit ja käytännöt edelleen tuottavat kirjallisuuden kentälle. Tutkimusprojekti on Koneen Säätiön rahoittama, ja sen toimintaa voi seurata kiinnostavissa blogikirjoituksissa (<http://monikielisyys.fi/fi/blogi/>).

Monitieteinen, Suomen Akatemian rahoittama hanke *Hauraat subjektit: Lapsuus suomalaisessa kirjallisuudessa ja lääketieteessä 1850–2000-luvuilla* (2012–2016) puolestaan tarkastelee sitä, miten lapsuus – esimerkiksi ”ongelmallisen lapsen” rajat – on kerrottu kaunokirjallisuudessa, elämäkerrallisissa teksteissä ja lääketieteessä. Puhe lapsista ei ole uusi ilmiö, vaan lapsuus on askarruttanut, kiehtonut ja aiheuttanut huolta jo paljon aiemmin. Tutkimuksen metodologia nousee historiatieteestä, kirjallisuuden-tutkimuksesta ja sosiologiasta. Kontekstualisoiva ja historiallistava tekstiluenta pyrkii tuomaan eri aineistot – kaunokirjallisuuden, omaelämäkerrat ja asiantuntijapuheen – dialogiin keskenään.

Kansainvälisessä hankkeessa *Travelling Texts, 1790–1914. The Transnational Reception of Women’s Writing at the Fringes of Europe* (2013–2016) tutkitaan transnationally, ylijärjälä nalskirjailijoiden vastaanottoa Euroopan reunoilla: Suomessa, Alankomaissa, Norjassa, Sloveniassa ja Espanjassa (<http://travellingtexts.huygens.knaw.nl/>). Osittain digitaalisiin ihmistieteisiin kuuluva hanke on HERA:n (Humanities in the European Research Area) rahoittama yhteisprojekti. *Travelling Texts* on ollut tärkeimpiä saavutuksia vuosina 2009–2013 tehdystä yhteistyöstä NEWW-verkostossa sekä COST-actionin *Women Writers in History* -hankkeessa, jossa on toiminut Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuuden sekä kulttuurihistorian tutkijoita (<http://neww.huygens.knaw.nl/>).

Kotimaisen kirjallisuuden henkilökunta on useasti vierailnut ulkomaisissa yliopistoissa opettamassa Suomen kirjallisuutta, ja jotkut tutkijat ja opettajat ovat opettaneet ulkomailla pitempiäkin aikoja. Intensiivisintä yhteistyötä on tehty Kölnin yliopiston skandinavistiikan ja fennistiikan laitoksen kanssa (opetusvierailuja keväästä 2009 alkaen, yhteisesti toteutettu kansainvälinen maisteri-tasoinen verkkokurssi *Aspects of Finnish Literature*) sekä Prahan Kaarlen yliopiston kanssa. Henkilökunta on myös

opettanut Suomen kirjallisuutta ulkomaalaisille Suomessa, ja tänä vuonna oppiaine järjestää Turussa yhteistyössä CIMO:n kanssa tämän rahoittaman, ulkomaalaisille opiskelijoille tarkoitetun nykykirjallisuuden kurssin.

Kotimainen kirjallisuus on Turun yliopistossa osa Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitosta. Kirjallisuushistoriallinen ote samoin kuin kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen kysymyksenasettelut ovat tiiviisti mukana oppiaineemme opetuksessa ja tutkimuksessa, sekä aineistoissa että lähestymistavoissa. Juuri moneus on vahvuutemme.

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/kotimainenkirjallisuus/Sivut/home.aspx>

<http://monikielisyys.fi/fi/blogi/>

<http://travellingtexts.huygens.knaw.nl/>

<http://neww.huygens.knaw.nl/>